

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (ศพค.) เพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัวต่อสตรีในภาคเหนือตอนบน ของประเทศไทย” โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษาระบบและกลไก และปัญหาของกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน เพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัวต่อสตรี ภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน เพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัวต่อสตรี ภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมและความเข้มแข็งในการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน เพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัวต่อสตรี ภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย และ 4) เพื่อเสนอแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน เพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัวต่อสตรี ภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (ศพค.) เพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัวต่อสตรี ในภาคเหนือตอนบน ของประเทศไทย โดยใช้แบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ในรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพและวิจัยเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยโดยแบ่งการนำเสนอตามวัตถุประสงค์ออกเป็น 4 ตอนคือ ตอนที่ 1 ศึกษาและกลไก และปัญหาของกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน เพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัวต่อสตรี ในภาคเหนือตอนบน ของประเทศไทย ตอนที่ 2 ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน เพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัวต่อสตรี ในภาคเหนือตอนบน ของประเทศไทย ประกอบไปด้วย ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน ส่วนที่ 2 ข้อมูลการบริหารของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน ส่วนที่ 3 ข้อมูลการบริหารแบบมีส่วนร่วม และ ส่วนที่ 4 ข้อมูลความเข้มแข็งของการบริหารจัดการตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน ตอนที่ 3 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมและความเข้มแข็งในการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน เพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัวต่อสตรี ในภาคเหนือ

ตอนบน ของประเทศไทย และตอนที่ 4 เสนอแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน เพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัวต่อสตรี ในภาคเหนือตอนบน ของประเทศไทย จากผลการวิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. ตอนที่1 ศึกษาาระบบและกลไก และปัญหาของกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน เพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัวต่อสตรี

ในภาคเหนือตอนบน ของประเทศไทย

จากการศึกษาาระบบและกลไก และปัญหาของกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน เพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัวต่อสตรี พบว่าระบบ และกลไกในการบริหารงานของ ศพค. เป็นการตอบสนองต่อนโยบายภาครัฐที่ได้นั้นก็คือการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้บังเกิดผล กรมกิจการสตรี และสถาบันครอบครัวจึงมีการดำเนินการจัดตั้งศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาครอบครัว โดยมีเกณฑ์การดำเนินงาน 5 ข้อ ได้แก่

1. เกณฑ์การมีเครือข่ายการเฝ้าระวัง แก้ไขปัญหาครอบครัว มีกระบวนการในการบริหารที่เป็นระบบราชการแต่เน้นการทำงานในรูปแบบการกระจายอำนาจ และการออกแบบโครงสร้างขององค์กรในรูปแบบ เมทริกซ์ (Metrix)
2. เกณฑ์การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
3. เกณฑ์การมีช่องทางในการประชาสัมพันธ์แต่ยังคงพบข้อสังเกตของความหลากหลายของช่องทางการเข้าถึงการประชาสัมพันธ์
4. เกณฑ์ในการที่คณะทำงานสามารถถ่ายทอดความรู้ด้านครอบครัว และ
5. เกณฑ์สามารถจัดหารายได้และทรัพยากรจากหน่วยงานอื่นมาสนับสนุนในการดำเนินงานได้เองในบางพื้นที่ ศพค. จะทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการรวบรวมบุคคลในชุมชนที่เห็นถึงความสำคัญของครอบครัว และมีจิตอาสา เข้ามาร่วมทำงานเป็นคณะทำงาน ศพค. โดยมีสำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) เป็นหน่วยงานที่สนับสนุนการดำเนินงานทำหน้าที่ในการจัดสรรงบประมาณให้ โดยงบประมาณส่วนใหญ่จะเป็นจะได้รับการสนับสนุนมาจาก สค. ในการดำเนินงานของ ศพค. จะเป็นการดำเนินงานโดยอาศัยความร่วมมือจากเครือข่าย ซึ่งก็สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการจัด ศพค. คือเพื่อให้เกิดการประสานความร่วมมือในการพัฒนาสถาบันครอบครัวที่มีการบริหารจัดการโดยการบริหารจัดการโดยชุมชน ในรูปแบบคณะทำงาน การดำเนินงานของคณะทำงานเน้นในเรื่องของการบริหารแบบมีส่วนร่วม หนึ่งในภาระกิจของ ศพค. คือการดูแล ป้องกัน และเฝ้าระวัง ในเรื่องของการกระทำความรุนแรงในครอบครัวต่อสตรี แต่ด้วยปัญหาที่มากมายทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้ตามที่ตั้งใจไว้ ปัญหาที่พบได้มากที่สุดเริ่มจาก คณะทำงานไม่รู้ถึงบทบาท และหน้าที่ของตนเอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ให้ความสนใจในการทำงานร่วมกันเพราะคิดว่าเป็นภาระ และการไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมของคนในชุมชนเนื่องจากขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดีทำให้คนในชุมชนไม่รู้จักรัก และเมื่อไม่รู้จักรักก็ไม่ให้

ความร่วมมือ งบประมาณที่มีจำกัด งานที่มีอยู่อย่างล้นมือของพัฒนากรจังหวัดทำให้ไม่สามารถทุ่มเทเวลาทั้งหมดให้ ศพค. ได้ ดังนั้นกิจกรรมจึงไม่เกิด การประสานงานที่ไม่ต่อเนื่องของบุคลากรในกรณีที่ย้ายงานใหม่ การที่เป็นงานอาสาทำให้ไม่ได้รับเงินประจำตำแหน่งทำให้ขาดแรงจูงใจและความกระตือรือร้นในการทำงาน การเมืองภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อาจจะส่งผลถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับคณะทำงานหรืองานของ ศพค. การออกนโยบายการทำงานไม่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ และสุดท้ายความซับซ้อนของระบบเกี่ยวกับการรายงานผลการปฏิบัติงานที่ทางส่วนกลางเป็นคนกำหนดเกณฑ์มีความซับซ้อน เข้าใจยาก ข้อจำกัดเหล่านี้คือปัญหาของการบริหารจัดการที่จะนำไปสู่การไม่ให้ความร่วมมือ และเมื่อเกิดเหตุการณ์เช่นนี้การเข้ามามีส่วนร่วมก็เป็นไปได้ยาก

2. ตอนที่ 2 ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน เพื่อป้องกันการกระทำคามรุนแรงในครอบครัวต่อสตรีในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย

2.1 ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีตำแหน่งงานเป็นหัวหน้าคณะทำงานศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน มีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน 3 - 5 ปี จำนวนปีที่จัดตั้งศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน 5 - 10 ปี มีจำนวนคณะทำงานในศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน 21 - 30 คน

2.2 ส่วนที่ 2 ข้อมูลการบริหารของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน

จากการศึกษาการบริหารของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน พบว่า ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน ด้านภาพรวมในแต่ละด้าน มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากในทุกๆ ด้าน ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.75 โดยองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยความสำคัญอยู่ในแต่ละด้าน คือ ด้านความตระหนักในสำคัญของการมีส่วนร่วม และด้านการรับรู้ถึงบทบาทและหน้าที่ของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.86 เท่ากัน รองลงมาคือ ด้านกระบวนการบริหารงานมีค่าเฉลี่ย 3.81 ด้านความเชื่อมั่นในความสามารถของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.80 และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.43

2.3 ส่วนที่ 3 ข้อมูลการบริหารแบบมีส่วนร่วม

จากการศึกษา การบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน พบว่าข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน ด้านภาพรวมในแต่ละด้านมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากในทุกๆ ด้าน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.65 โดยให้ความสำคัญในแต่ละด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการนำแผนไปปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 รองลงมา การมีส่วนร่วมใน

การวางแผนปฏิบัติการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 การมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 และการมีส่วนร่วมในการทบทวนประเมินผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 ตามลำดับ

2.4 ส่วนที่ 4 ข้อมูลความเข้มแข็งของการบริหารจัดการตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน

จากการศึกษาความเข้มแข็งในการบริหารจัดการตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน ที่ได้รับการประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานในปี 2558 จากกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว พบว่า ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน ที่ผ่านการรับรองตามเกณฑ์การประเมินมีจำนวน 108 ศูนย์ คิดเป็นร้อยละ 41.20 และ ศพค. ที่ไม่ผ่านการรับรองตามเกณฑ์การประเมินมีจำนวน 154 ศูนย์ คิดเป็นร้อยละ 58.80

3. ตอนที่ 3 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมและความเข้มแข็งในการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน เพื่อป้องกันการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวต่อสตรี ในภาคเหนือตอนบน ของประเทศไทย

3.1 ส่วนที่ 1 ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนกับความเข้มแข็งในการบริหารจัดการตามมาตรฐานของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน

จากการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน กับความเข้มแข็งในการบริหารจัดการตามมาตรฐานของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน ผลการวิเคราะห์ ปัจจัยด้านจำนวนปีที่จัดตั้งศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนจะมีโอกาสที่จะมีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการตามมาตรฐานของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน เพิ่มขึ้นเป็น 30.23 เท่า และปัจจัยด้านกระบวนการบริหารงาน พบว่าถ้าศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนมีกระบวนการบริหารงานที่ดีจะมีโอกาสที่จะมีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการตามมาตรฐานของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน เพิ่มขึ้นเป็น 22.79 เท่า

3.2 ส่วนที่ 2 ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมและความเข้มแข็งในการบริหารจัดการตามมาตรฐานของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมและความเข้มแข็งในการบริหารจัดการตามมาตรฐานของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน พบว่า ผลการวิเคราะห์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Point Biserial โดยรวม ระหว่างการมีส่วนร่วมในด้านการกำหนดเป้าหมายกับตัวแปรความเข้มแข็งในการบริหารจัดการตามมาตรฐานของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนมีค่าอยู่ระหว่าง ($r = .522$ ถึง $.559$) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นบวก โดยรวมความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ($r < \pm 0.60$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) หากพิจารณารายข้อพบว่าการมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย/ผลลัพธ์ในการปฏิบัติงานที่ต้องการให้เกิดขึ้นมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ($r = .559$) และ

การสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการประชุม สัมมนาเพื่อรับทราบข้อมูลความต้องการของคณะทำงานมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำสุด ($r = .522$)

ตัวแปรต่อมา คือ ตัวแปรการมีส่วนร่วมในด้านการวางแผนปฏิบัติการ กับตัวแปรความเข้มแข็งในการบริหารจัดการตามมาตรฐานของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน มีค่าอยู่ระหว่าง ($r = .482$ ถึง $.614$) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นบวก โดยรวมความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ($r < \pm 0.80$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) หากพิจารณารายข้อพบว่า การมีส่วนร่วมในการวางแผนการปฏิบัติงานตามลำดับความสำคัญก่อนหลัง มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ($r = .614$) ส่วนการมีส่วนร่วมในการกำหนดตารางการปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัวต่อสตรีมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ ($r < \pm 0.60$)

ตัวแปรต่อมา คือ ตัวแปรการมีส่วนร่วมในด้านการนำแผนปฏิบัติ กับตัวแปรความเข้มแข็งในการบริหารจัดการตามมาตรฐานของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน มีค่าอยู่ระหว่าง ($r = .508$ ถึง $.603$) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นบวก โดยรวมความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ($r < \pm 0.80$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) หากพิจารณารายข้อพบว่า การมีส่วนร่วมประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ($r = .603$) และการมีส่วนร่วมในการวางแผนทรัพยากรทางการบริหารที่จำเป็นมาใช้ในการปฏิบัติกิจกรรม เช่น บุคคล วัสดุ และงบประมาณมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำสุด ($r = .508$)

และตัวแปรตัวสุดท้าย คือ ตัวแปรการมีส่วนร่วมในด้านการการทบทวนประเมินผล กับตัวแปรความเข้มแข็งในการบริหารจัดการตามมาตรฐานของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน มีค่าอยู่ระหว่าง ($r = .489$ ถึง $.641$) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นบวก โดยรวมความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ($r < \pm 0.80$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) หากพิจารณารายข้อพบว่า การมีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ($r = .641$) และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลระหว่างการทำงาน มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำสุด ($r = .489$)

4. ตอนที่ 4 เสนอแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน เพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัวต่อสตรีในภาคเหนือตอนบน ของประเทศไทย

4.1 กระบวนการบริหารจัดการ

การวางแผนการบริหารจัดการมีลักษณะงานที่สอดคล้องกับหน่วยงานหลักมากขึ้น และผลักดันแผนโครงการต่างๆ ให้เข้าสู่แผนพัฒนาท้องถิ่น และ เน้นการทำงานเป็นทีม โดยมีการจัดองค์การ แบบไม่เป็นทางการ เน้นกระบวนการอบรมให้ความรู้ของคณะทำงานให้มากกว่าเดิม เน้น

การเรียนรู้ร่วมกันขึ้น พร้อมกับการสั่งการจะต้องมีความชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อน และง่ายต่อการแปลงไปปฏิบัติ และมีการตรวจสอบงานอย่างสม่ำเสมอมีการประสานงานเน้นกระบวนการสื่อสารประชาสัมพันธ์ให้มาก และสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ และมีระบบในการประสานงานที่ชัดเจน และมีการควบคุมควบคุมดูแลจากส่วนกลาง เหมือนเดิมแต่เปิดโอกาสให้มีการควบคุมดูแลตนเองมากขึ้น

4.2 การมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย ให้ตรงกับความประสงค์ของส่วนกลาง โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกคน การกำหนดเป้าหมายจะต้องอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริงของชุมชน การมีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติการ โดยนำนโยบายจากส่วนกลางมาแปลงเป็นแผนของ ศพค. เปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการปฏิบัติการ และกำหนดวัตถุประสงค์ในการทำงานอย่างชัดเจนเพื่อสะดวกในการนำไปปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการทบทวนประเมินผล โดยสามารถกระทำได้โดยการประชุมผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะนำมาซึ่งข้อมูลในการทำประเมิน เพื่อนำส่ง สค. เพื่อการตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงาน และการเปิดโอกาสให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานเพิ่มมากขึ้น และการมีส่วนร่วมในการนำแผนไปปฏิบัติจะต้องเกิดจากการยอมรับของคณะทำงานและจะต้องมาจากการมีส่วนร่วมของแต่ละคน โดยเน้นการสร้างการเข้าใจก่อนที่จะนำไปปฏิบัติ

4.3 ปัจจัยเสริม

จากการอภิปรายกลุ่ม ผู้ร่วมอภิปรายได้เสนอ ปัจจัยเพิ่มเติม 3 ปัจจัย ที่คาดว่าจะจะเป็นปัจจัยที่ช่วยในการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน เพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัวต่อสตรี ในภาคเหนือตอนบน ของประเทศไทย ได้แก่

1. ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง เป็นคุณลักษณะที่ควรส่งเสริมให้เกิดขึ้นในตัวบุคคล เพราะจะผลักดันให้ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน เนื่องจากเป็นคนที่กำลังทำสิ่งต่างๆ และไม่กังวลต่อปัจจัยต่างๆ ที่มารบกวน และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี สำหรับการทำงานของศูนย์พัฒนาครอบครัวเป็นการทำงานร่วมกับชุมชน ดังนั้นคณะทำงานจะต้องมีบุคลิกที่เชื่อมั่นในตนเองเข้ากับผู้อื่นได้จึงจะทำให้การทำงานสามารถบรรลุถึงเป้าหมายได้
2. ความตระหนักในความสำคัญของการมีส่วนร่วม เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากความเข้าใจ ความสำนึก ความรู้สึกนึกคิดที่ให้ความสำคัญต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เกิดจากการรับรู้และนำไปสู่การเรียนรู้ ดังนั้นเพื่อให้คณะทำงานศูนย์พัฒนาครอบครัวเกิดความตระหนักในความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการบริหารงานของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนจึงจำเป็นที่จะต้องมีการสร้างการเรียนรู้ในเรื่องของการมีส่วนร่วมในการบริหารร่วมกันระหว่างองค์กรกับคนในองค์กรทั้งนี้เพื่อให้เกิดความรู้ที่จะนำไปสู่ความตระหนักในที่สุด
- และ 3 การรับรู้ถึงบทบาทและหน้าที่ของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน เป็นปัจจัยสนับสนุนให้คนใน

องค์การทราบถึงความคาดหวังที่คนอื่นมีต่อตนเอง การรับรู้ถึงบทบาทหน้าที่เป็นพฤติกรรมที่ถูกคาดหวังจากคนอื่นที่มีต่อผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างๆ ว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไร

อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ

1. ศึกษาาระบบและกลไก และปัญหาของกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน เพื่อป้องกันการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวต่อสตรี ในภาคเหนือตอนบน ของประเทศไทย
2. ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน เพื่อป้องกันการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวต่อสตรี ในภาคเหนือตอนบน ของประเทศไทย
3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมและความเข้มแข็งในการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน เพื่อป้องกันการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวต่อสตรี ในภาคเหนือตอนบน ของประเทศไทย และ
4. แนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน เพื่อป้องกันการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวต่อสตรี ในภาคเหนือตอนบน ของประเทศไทย ไว้ดังนี้

1. ศึกษาาระบบและกลไก และปัญหาของกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน เพื่อป้องกันการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวต่อสตรี ในภาคเหนือตอนบน ของประเทศไทย

ผลการศึกษา จากการสัมภาษณ์ พบว่าบริบทแวดล้อมของระบบและกลไก ของกระบวนการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนเป็นไปตามระบบการบริหารจัดการที่ทางภาครัฐ กำหนดไว้อย่างเป็นขั้นเป็นตอน ตั้งแต่กระบวนการจัดตั้งศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนที่เน้นการตอบสนองตามนโยบายของภาครัฐ การคัดเลือกและแต่งตั้งคณะทำงานของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนจากการทำประชาคมเพื่อหาตัวแทนของคนในชุมชนมาเพื่อทำงานให้กับศูนย์พัฒนานครอบครัวในชุมชน การจัดตั้งคนดูแล/ประสานงานไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่จากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือนักพัฒนาชุมชน ตลอดไปจนถึงการออกกฎระเบียบเพื่อเอื้อต่อการเบิกจ่ายงบประมาณในการนำมาทำกิจกรรมในการส่งเสริมการบริหารกิจการที่มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลต่อคนในชุมชน เป็นต้น องค์ประกอบที่ได้กล่าวมาเป็นลักษณะของการบริหารจัดการองค์การที่สอดคล้องตามหลักการบริหารจัดการองค์การตามรูปแบบทฤษฎีระบบราชการ (Bureaucratic Model) ของ แมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber) (สร้อยตระกูล อรรถมานะ, 2543: 196) ที่กล่าวว่า ระบบราชการเป็นรูปแบบองค์กรที่ใช้เหตุผล และประสิทธิภาพ โดยมีอำนาจหน้าที่ตามระเบียบ และตามกฎหมาย มีลักษณะเด่นในการบริหารจัดการองค์การคือ มีสายบังคับบัญชาเป็นลำดับ

หน้าที่ (Hierarchy of Authority) คือมีโครงสร้างการบริหารระบบราชการเป็นรูปปิรามิด ผู้ที่อยู่ระดับชั้นการบังคับบัญชาที่สูงกว่าจะคอยควบคุมและสั่งการผู้อยู่ในระดับบังคับบัญชาที่ต่ำกว่ามีการแบ่งงานกันทำอย่างชัดเจน (Division of Labor) โดยมีการแบ่งงานออกเป็นกลุ่มตามลักษณะการทำงานพิเศษเฉพาะอย่าง โดยบุคคลจะอยู่ในตำแหน่งหน้าที่ตามความถนัด และความสามารถของตน มีความไม่เป็นส่วนตัว (Impersonality) คือ สัมพันธภาพระหว่างบุคคลภายในระบบราชการจะต้องเป็นไปในลักษณะเป็นทางการ โดยไม่ยึดถือเรื่องส่วนตัวแต่จะยึดถือเหตุผลเป็นสำคัญ และมีกฎระเบียบและวิธีปฏิบัติอย่างเป็นทางการ (Formal Rule and Procedure) คือมีกฎระเบียบและวิธีปฏิบัติต่างๆ นั้นจะต้องถูกนำมาใช้อย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน การบริหารของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนยังคงเป็นไปตามระบบการบริหารจัดการแบบระบบราชการ ซึ่งสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (สค.) ภายใต้สังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง และทำการมอบโอนอำนาจการดูแลให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดูแล เหตุที่ให้อำนาจในการดูแล เพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นหน่วยการปกครองระดับย่อยที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดจึงเหมาะที่จะเป็นผู้ดูแลศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน จะเห็นได้ว่าการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน เน้นการจัดองค์กรในรูปแบบของระบบราชการ แต่จากการศึกษาพบว่า กระบวนการจัดองค์กรในรูปแบบระบบราชการทั้งระบบอาจจะไม่เหมาะสมนักกับการจัดตั้งศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนที่มีลักษณะเป็นองค์กรชุมชน สังเกตได้จากการบริหารจัดการองค์กรชุมชนบางองค์กรที่ไม่ประสบผลสำเร็จในการบริหารจัดการตามรูปแบบระบบราชการ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2540: 58-60) ที่ระบุว่า...การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ทำตามระบบราชการอย่างเต็มตัว มีการกำกับดูแลที่เกินขอบเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในลักษณะของการควบคุมบังคับบัญชามากกว่าการให้คำปรึกษาแนะนำ ทำให้โครงการพัฒนาต่างๆ ไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน...การก่อตั้งศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน เป็นกระบวนการปฏิบัติงานที่เป็นไปตามระบบราชการเนื่องจากถือกำเนิดมาจากระบบราชการ แต่ด้วยความที่ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนเป็นองค์กรชุมชนที่เน้นการทำงานโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ส่วนกลาง หรือประชาชน ดังนั้นการบริหารที่ยึดถือระบบราชการที่เข้มงวดมากเกินไปคงจะไม่เหมาะสมกับการบริหารศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนมากนัก แต่ในความเป็นจริงคงปฏิเสธระบบการบริหารแบบราชการไม่ได้เสียทีเดียว การบริหารจัดการแบบกระจายอำนาจจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่รัฐกระจายอำนาจการบริหารจัดการด้านการบริหารการพัฒนาจากส่วนกลางไปสู่ภาคประชาชน ข้อเสนอของการวิจัยครั้งนี้คือ ถึงแม้ว่าการจัดตั้งและการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนจะเป็นไปซึ่งเป็นไปตามหลักแนวคิดระบบราชการถือว่าขัดแย้งกับแนวคิดทฤษฎีดั้งเดิมของนักทฤษฎี แม็กซ์ เวเบอร์ โดยชัดเจน เพราะแนวคิดนี้เป็นแนวคิดที่เน้นการบริหารจัดการที่รวบอำนาจไว้

ตรงการ กระบวนการบริหารจัดการจะเน้นความชำนาญเฉพาะด้าน ไม่มีการก้าวล่วงงาน และที่สำคัญรัฐเป็นผู้บริหารจัดการอย่างเบ็ดเสร็จ แต่จากวิจัย พบว่า การก่อตั้งศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน เป็นการก่อตั้งที่อยู่ภายใต้ระบบราชการแบบกระจายอำนาจเพราะส่วนกลางยินยอมให้ประชาชนในท้องถิ่นมีอำนาจปกครองตนเอง การวิจัยพบว่ากระบวนการได้มาซึ่งคณะทำงานศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน เป็นการได้มาจากการทำประชาคม โดยประชาชนเลือกตัวแทนที่ตนเองเห็นว่าสามารถเป็นตัวแทนของประชาชนเข้ามาทำงานแทน สอดคล้องกับทฤษฎีการกระจายอำนาจ (Decentralization Theory) ของ Samuel Humes IV (Leonard, 1982: 25) ที่ได้กล่าวว่า การกระจายอำนาจเป็นการจัดสรรแบ่งปันอำนาจการตัดสินใจ อันเกี่ยวกับทางการบริหารจัดการให้ไปสู่ท้องถิ่น โดยที่ท้องถิ่นสามารถที่จะจัดสรร/แบ่งปันอำนาจได้ตามความเหมาะสมของท้องถิ่นนั้นๆ สอดคล้องกับแนวคิดของสมบัติ อารังธัญวงศ์ (2542: 302) ที่ระบุว่า การกระจายอำนาจการปกครอง (Decentralization) เป็นกลไกที่ส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยในการที่เน้นการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองทั้งทางตรงและทางอ้อม เป็นการฝึกประชาชนให้มีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักในคุณค่าของระบอบประชาธิปไตย หากพิจารณาถึงการก่อตั้งของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน กระบวนการกำหนดระบบและกลไกจะมาจากส่วนกลางทั้งหมดแต่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นเพื่อช่วยในการขับเคลื่อนองค์การให้สามารถดำเนินอยู่ได้ ระบบและกลไกของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนจะเป็นระบบการบริหารราชการแบบกระจายอำนาจที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกลไกในการขับเคลื่อน โดยภาครัฐสนับสนุนการบริหารจัดการและออกกฎหมายมาเพื่อเอื้อประโยชน์ในการดำเนินงาน ในบางมุมมองของการวิจัย ผู้วิจัย พบว่า กระบวนการมอบอำนาจให้แก่ชุมชนเป็นผู้บริหารจัดการนั้นเป็นเรื่องดี แต่ในบางทัศนะการกระจายอำนาจจากทางส่วนกลางก็เป็นการผลักภาระให้แก่หน่วยงานท้องถิ่นจนเกินไปและนั่นหมายความว่าปัญหาได้ก่อตัวขึ้นจากการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน ปัญหาที่พบเริ่มต้นจาก กลไกสำคัญในการทำงาน คือ คณะทำงานศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน ที่รับผิดชอบงานหลายตำแหน่งทำให้เกิดความไม่มีประสิทธิภาพในการทำงาน และส่งผลให้ไม่เกิดประสิทธิผลตามที่คาดหวังไว้ โดยเฉพาะกระบวนการนำเข้าของคณะทำงานศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนที่ยังคงมีปัญหาบ้างอาจจะเป็นเพราะคณะทำงาน “สวมหมวกหลายใบ” จึงทำให้ไม่อาจสามารถแบ่งเวลาทำงานได้อย่างลงตัวส่งผลให้ขาดความต่อเนื่องในการทำงาน อีกทั้งยังขาดความเข้าใจในบทบาทของตนเองในฐานะของคณะทำงานศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนทำให้กระบวนการทำงานไม่ได้แสดงออกมาเต็มศักยภาพเท่าที่ควร สอดคล้องกับแนวความคิดของ ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนาแสนต์ (2540: 15) ที่ได้กล่าวว่าการกระจายอำนาจให้คนในชุมชนดูแลกันเองภายใต้การช่วยเหลือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเรื่องที่ดี แต่จะมีก็องค์กรส่วนท้องถิ่นที่จะมีความสามารถและความพร้อมในการกระทำสิ่งเหล่านั้น และถ้าไม่พร้อมแต่จะต้องปฏิบัติผลเสียจะตกต่อประชาชนโดยตรง การจัดตั้งหน่วยงานจากท้องถิ่นใน

บางครั้งไม่มีความสอดคล้องกับความเป็นจริงทำให้เกิดกระบวนการบริหารจัดการที่ดี อีกทั้งกระบวนการในการช่วยเหลือของหน่วยงานส่วนกลาง ในที่นี้คือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนในบางพื้นที่มองว่ากระบวนการทำงานเป็นในลักษณะ “งานฝาก” กระบวนการทำงานจึงมักถูกมองว่างานเป็นการเพิ่มภาระงานของผู้รับผิดชอบในการทำงานในตำแหน่งงานประจำ ประเด็นต่อมาคือ งบประมาณที่ไม่เพียงพอจากส่วนกลาง สอดคล้องกับผลการวิจัยของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทยที่พบว่ารายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อความสำเร็จในการนำแผนพัฒนาองค์กรไปปฏิบัติ กล่าวคือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้สูงจะมีศักยภาพในการนำโครงการในแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นประจำปีไปปฏิบัติได้มากกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้ต่ำ เพราะผลการวิจัยในอดีตที่ผ่านมาพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้ต่ำจะมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาและสนองตอบความต้องการของประชาชนในระดับต่ำ (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2540; จรัส สุวรรณมาลา, 2542) ความยุ่งยากในการเบิกจ่ายทำให้ไม่สามารถดำเนินโครงการเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนได้ การที่ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนไม่สามารถจัดทำโครงการได้ตามที่วางแผนไว้นั้นก็ส่งผลต่อโดยตรงโดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการรายงานผลการปฏิบัติงานที่จะส่งผลโดยตรงต่อการได้มาซึ่งงบประมาณ ที่มีการสนับสนุนมาจากสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (สค.) ให้การสนับสนุนงบประมาณเพื่อเป็นเสมือนน้ำทิพย์ที่หล่อเลี้ยงศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนเพื่อบำรุงงบประมาณไปแปลงเป็นทุนในการสร้างโครงการที่ตอบสนองความต้องการของชุมชน แต่จากการศึกษาและผลจากการสัมภาษณ์พบว่าระเบียบว่าด้วยการจ่ายเงินอุดหนุนกิจกรรมศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนมีความยุ่งยากในการปฏิบัติ อีกทั้งมีความซับซ้อนของการรายงานผลการปฏิบัติงานหรือการเขียนโครงการเพื่อขอทุนสนับสนุนเป็นหนึ่งปัจจัยที่มีผลต่อการทำงานของคณะทำงานศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน โดยเฉพาะส่วนนี้อาจจะส่งผลถึงกระบวนการบริหารจัดการและส่งผลต่อความรู้สึกของคณะทำงานศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน ซึ่งส่งผลกระทบต่อกระบวนการบริหารงานของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนโดยเฉพาะในกรณีกระบวนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน

อีกหนึ่งปัจจัย ที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนคือการที่ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนไม่มีพื้นที่หรือสำนักงานเป็นของตนเองทำให้ส่งผลให้คณะทำงานไม่สามารถทำงานได้อย่างเต็มศักยภาพ และส่งผลต่อความสนใจของคนในชุมชน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Steers (1977: 46-75) ที่พบว่าขนาดขององค์กรเป็นลักษณะขององค์กรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลขององค์กร ผลการวิจัยของ ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2540: 59) ที่พบว่าสถานที่ตั้งและขนาดขององค์กรมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลขององค์กร และผลการวิจัยของ วันนี นนทศิริ (2543: 103) ที่พบว่า การปฏิบัติงานตามภารกิจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นอยู่กับ

สถานที่ตั้งและขนาดขององค์กร ทั้งนี้จะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น และถ้าหากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเมื่อประชาชนทราบถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองและเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามบทบาทหน้าที่นั้นๆ แล้ว การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ย่อมเป็นไปในทิศทางตามความต้องการของประชาชน จึงมีข้อเสนอแนะจากผู้ถูกสัมภาษณ์ในเรื่องของปัจจัยนำออกคืออยากมีพื้นที่เป็นของตนเองในที่นี้คือการมีสำนักงานที่ถาวร รวมทั้งมีเจ้าหน้าที่ดูแลและรับผิดชอบศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนเพื่อที่จะได้เป็นที่สังเกตของประชาชนที่เข้ามารับการปรึกษา อีกประเด็นหนึ่งที่ค้นพบคือการที่ส่วนกลางไม่ได้เน้นนโยบายและยุทธศาสตร์หลักในการทำโครงการตามบริบทของชุมชนอย่างแท้จริง โดยนำทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนาประเทศที่เรียกว่า “ทฤษฎีการไหลรินลงสู่เบื้องล่าง” (Trickle Down Effect Theory) ซึ่งทฤษฎีนี้มีแนวคิดที่ว่า คนในสังคมมีหลายระดับชั้น แต่ละระดับชั้นมีความสามารถในการพัฒนาไม่เท่ากัน ดังนั้น จึงควรพัฒนาชนชั้นที่มีความพร้อมในสังคมก่อนแล้วค่อยกระจายไปสู่ชนชั้นล่างต่อไป เนื่องจากงบประมาณทรัพยากรในประเทศมีอยู่อย่างจำกัด (Philippe, 1996: 64) กระบวนการบริหารแบบทฤษฎีการไหลรินลงสู่เบื้องล่าง อาจจะไม่เหมาะกับการบริหารจัดการในรูปแบบศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนที่เน้นในเรื่องของการกระทำความรุนแรงในครอบครัว เพราะความพร้อมและความต้องการของแต่ละพื้นที่มีข้อเรียกร้องที่ไม่เหมือนกัน หากยังคงยึดหลักทฤษฎีการไหลรินลงสู่เบื้องล่างมาเป็นกลไกในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนอาจไม่สามารถสร้างโครงการเพื่อการตอบสนองความต้องการของชุมชนหรือสังคมที่แตกต่างกันได้ตามที่แนวคิดระบุไว้ ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นอีกประเด็นหนึ่งคือการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจให้แก่คณะทำงานให้รู้จักบทบาทของตนเองที่มีต่อศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนทั้งนี้เพื่อให้คณะทำงานตระหนักถึงความสำคัญของตนเองที่มีต่อศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนที่จะส่งผลต่อชุมชนของตนเอง เพื่อให้คณะทำงานได้สร้างอัตลักษณ์ในการทำงานเป็นของตนเองและพร้อมที่จะนำเสนอตนเองต่อชุมชนเพื่อสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจของคนในชุมชนที่มีผลต่อการทำงานของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน โดยเน้นกระบวนการสื่อสารและประชาสัมพันธ์จากหลายภาคส่วนและหลากหลายรูปแบบช่องทางในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภรณ์ กิริติบุตร (2529) ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสาร และประชาสัมพันธ์พบว่าเป็นตัวแปรสาเหตุที่ส่งผลทางตรงให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง ตลอดจนการที่องค์กรส่งหรือกระจายข่าวสารอย่างเพียงพอ สม่าเสมอ และต่อเนื่องย่อมทำให้องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง อีกทั้งประชาชนก็สามารถทราบได้ถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มากขึ้น และสามารถกำกับดูแลและติดตามตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี และหากศูนย์มีความเข้มแข็งมากพอก็ควรการผลักดันให้เปลี่ยนรูปแบบองค์กร

จากเดิมคือองค์กรภาคประชาชนเป็นองค์กรสาธารณะประโยชน์ทั้งนี้เพื่อความคล่องตัวในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดียิ่งขึ้นและจะส่งผลให้ชุมชนมีความสุข

2. ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน เพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัวต่อสตรี ในภาคเหนือตอนบน ของประเทศไทย

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน จำนวนปีของการจัดตั้งศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน และด้านกระบวนการบริหารงาน มีผลต่อความเข้มแข็งของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน ข้อค้นพบในครั้งนี้ทำให้เราทราบว่า ความเข้มแข็งในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน จำนวนปีของการจัดตั้งศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนส่งผลต่อความเข้มแข็ง การศึกษาตามแนวคิด Competency ของ David McClelland (Richard L. Daft, 2004: 356) ที่ได้นำเสนอ แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ ที่มีชื่อเรียกว่า 3 C อันประกอบไปด้วย สมรรถนะที่เน้นคุณลักษณะที่เป็นเลิศ (Competency) สมรรถภาพขององค์กร (Capability) และความสามารถหรือสมรรถนะขององค์กรที่วัดได้ในเชิงปริมาณ (Capacity) ประเด็นในการนำมาอภิปรายคือ จำนวนปีของการจัดตั้งศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน ที่มีผลต่อความเข้มแข็งของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน โดยพบว่าจะมีผลสอดคล้องกับความสามารถหรือสมรรถนะขององค์กร(Capability)ที่วัดได้เชิงปริมาณ การที่องค์กรมีอายุมากขึ้นก็จะสามารถปฏิบัติงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนได้ดียิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการสร้างเครือข่ายเพื่อทำการเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหาครอบครัว การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารและการดำเนินงานด้านครอบครัวของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน การถ่ายทอดความรู้ด้านครอบครัว และการประสานความร่วมมือระหว่างศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนกับหน่วยงานอื่น สอดคล้องกับแนวคิดของ Bergquist (1993: 78) ที่ระบุว่า จำนวนปีในการก่อตั้งสำนักงานจะเป็นเครื่องหมายแสดงว่าสำนักงานนั้นมีคุณภาพหรือไม่เพราะถ้าไม่ดีจริงคงไม่ตั้งมาหลายปี จำนวนปีที่ก่อตั้งผ่านมาแล้วนั้นจะช่วยส่งเสริมการสร้างกิจกรรมเพื่อให้คนอื่นรู้จักสำนักงานนั้นมากขึ้น ประเด็นสุดท้ายในการนำมาอภิปรายคือ กระบวนการบริหารงาน ที่มีผลต่อความเข้มแข็งของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน โดยพบว่าจะมีผลสอดคล้องกับสมรรถนะที่เน้นคุณลักษณะที่เป็นเลิศ (Competency) ซึ่งประกอบไปด้วยความรู้ ทักษะ อุปนิสัย บทบาททางสังคม การรับรู้ตนเอง แรงจูงใจ ประสิทธิภาพ และความสามารถ กระบวนการบริหารงานที่ดีจะเป็นส่งผลโดยตรงต่อการจัดการภายในองค์กรที่ดีและนำไปสู่ความเข้มแข็ง สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ Schulman (1996: 14-15) ที่เสนอว่าการบริหารจัดการแนวใหม่จะเน้นการบริหารงานที่มีคุณลักษณะที่เป็นเลิศเพราะจะทำให้องค์กรสามารถทำตามมาตรฐานที่ได้ตั้งไว้ได้สำเร็จ เช่นเดียวกับศูนย์พัฒนานครอบครัวในชุมชนที่

เน้นกระบวนการบริหารงานอย่างเป็นเลิศโดยเน้นการทำงานตามมาตรฐานครอบครัวในชุมชนเป็นตัวต้นแบบในการบริหารจัดการ ไม่ว่าจะเป็นคน กระบวนการทำงาน เงิน และเทคโนโลยี ทั้งนี้เพื่อการทำงานที่ได้มาตรฐานตามที่กำหนด

3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมและความเข้มแข็งในการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน เพื่อป้องกันการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวต่อสตรี ในภาคเหนือตอนบน ของประเทศไทย

การมีส่วนร่วมเป็นองค์ประกอบหลักของกระบวนการตัดสินใจที่จะทำงานหรือไม่ทำงาน ตามหลักแนวคิดของ โคเฮน และอัฟฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในทัศนะของการพัฒนาชนบท จะต้องประกอบไปด้วย การมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย การมีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการนำแผนไปปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมในการทบทวนประเมินผล ในการปฏิบัติงานของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนจะเน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วมมากเหตุผลเพราะต้องทำงานร่วมกับชุมชน และยังต้องเกี่ยวข้องกับเรื่องที่เกี่ยวข้องเช่นเรื่องการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเน้นการบริหารจัดการที่ทุกภาคส่วนเข้ามาเกี่ยวข้อง สอดคล้องกับแนวคิดของ ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนาแสนต์ (2540) ที่ระบุว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในกระบวนการพัฒนา อันเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ โปร่งใส ไร้ทุจริต ยุติธรรม มีความรับผิดชอบต่อสังคม ตรวจสอบได้ เป็นไปตามหลักบริหารจัดการที่ดี (Good Governance) และยังสอดคล้องกับแผนเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 ที่เน้นการพัฒนาคนมุ่งเสริมให้คนมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนรวมทั้งองค์กรอาสาสมัครรูปแบบต่างๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องรวมกัน การมีส่วนร่วมเป็นเสมือนเครื่องมือที่จะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยจะต้องมีการโน้มน้าวใจว่าการเข้ามามีส่วนร่วมจะก่อให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดแก่ตนเองและมีการจูงใจว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเสมือนเครื่องมือที่สำคัญ และมีอิทธิพลต่อรัฐบาลให้ปฏิบัติตามความต้องการของประชาชน การจูงใจแบบนี้ส่งผลให้เกิดการเข้าร่วมของบุคคลอีกทั้งการตัดสินใจเข้าร่วมของบุคคลเป็นผลมาจากแรงผลักดันทางสังคมที่มีผลกระทบต่อความคิดเห็นในการเข้าร่วม สิ่งที่เราจะต้องทำก็คือการปลูกฝังทัศนคติการเข้ามามีส่วนร่วมโดยจะต้องประกอบด้วย ความสนใจทางการเมือง (Interest in Politics) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง (Knowledge of Politics) ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง (Sense of Political Effectiveness) และความรู้สึกว่ามีพันธะผูกพันทางการเมืองที่จะต้องเข้าไปมีส่วนร่วม (Obligation to Participate)

การมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย พบว่า ศพค. สนับสนุนการมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายหลักขององค์กร รองลงมา ศพค. สนับสนุนการมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการประเมินผลงาน/มาตรฐานงานให้สอดคล้องกับเกณฑ์ของสำนักส่งเสริมสถาบันครอบครัวกำหนดไว้ ศพค. สนับสนุนการมีส่วนร่วมในการประชุม สัมมนาเพื่อรับทราบข้อมูลความต้องการของคณะทำงาน ศพค. สนับสนุนการมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย/ผลลัพธ์ในการปฏิบัติงานที่ต้องการให้เกิดขึ้น และศพค. สนับสนุนการมีส่วนร่วมในการจัดทำนโยบายและแผนเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการ ซึ่งสอดคล้องกับ ธนพิศ เกื้อทาน (2553: บทคัดย่อ) จากการศึกษาในเรื่องปัญหาและแนวทางพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนจังหวัดนครพนม สรุปได้ว่าทัศนคติในการทำงานเป็นทีมของคณะทำงานศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการทำงาน ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานช่วยเหลือสังคมมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันกับความรู้ในการทำงาน แต่อย่างไรก็ตามการขาดแผนปฏิบัติการที่แน่นอน การขาดการประชาสัมพันธ์ชุมชนไม่ให้ความร่วมมือ และงบประมาณไม่เพียงพอ ล้วนแล้วแต่มีผลต่อการไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ตามบทบาทหน้าที่ได้อย่างครบถ้วน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนให้การทำงานของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นโดยมีการสร้างเครือข่ายให้เข้มแข็ง เน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม และสนับสนุนให้ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้โดยมีการอบรมในรูปแบบต่างๆ ที่สอดคล้องกับบริบทของศูนย์ฯ และจากการศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงระหว่างคู่สมรส สรุปได้ว่าสังคมไทยเริ่มสนใจศึกษาปัญหาความรุนแรงในครอบครัวโดยเฉพาะระหว่างสามีภรรยาและคู่รักมาเป็นระยะเวลานานแล้ว งานวิจัยที่ผ่านมาบอกกล่าวถึงระดับความรุนแรงของปัญหา สาเหตุ รูปแบบผลกระทบและข้อเสนอแนะต่างๆ อย่างชัดเจน และไปในทิศทางเดียวกัน ส่วนใหญ่ข้อเสนอแนะมักจะเป็นเชิงสังคมส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนทัศนคติของสังคม โดยเฉพาะค่านิยมชายเป็นใหญ่ และการนิยมใช้อำนาจเหนือผู้หญิงและเด็ก ผลกระทบที่ตามมาไม่เพียงตกแก่คู่สมรสเท่านั้นที่ต้องทุกข์ทรมาน บางครั้งก็เลือกที่จะยุติความรุนแรงด้วยการต้องจบชีวิตของอีกฝ่ายหนึ่ง แต่มีผลที่โหดร้ายต่อเด็ก ทั้งยังเป็น การกล่อมเกล่าให้เด็กเหล่านี้กลายเป็นผู้กระทำความรุนแรงเสียเองในอนาคตเป็นวงจรความรุนแรงที่ไม่รู้จบ

การมีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติการ พบว่า ความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจ และให้ความสำคัญในองค์ประกอบย่อย คือ ศพค. สนับสนุนการมีส่วนร่วมในการกำหนดตารางการปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัวต่อสตรี รองลงมา ศพค. สนับสนุนการมีส่วนร่วมในการกำหนดบทบาท/หน้าที่ของคณะทำงาน ศพค. สนับสนุนการมีส่วนร่วมในการวางแผนการควบคุม กำกับ ติดตาม และการปฏิบัติงาน ศพค. สนับสนุนการมีส่วนร่วมในการกำหนดระยะเวลาสิ้นสุดของโครงการ และศพค. สนับสนุนการมีส่วนร่วมในการวางแผนการปฏิบัติงาน

ตามลำดับความสำคัญก่อนหลัง ซึ่งสอดคล้องกับ นที ปันทวนันท์ (2538) ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองในท้องถิ่นอย่างกว้างขวาง เช่น การใช้สิทธิเลือกตั้งผู้แทน สมัครับเลือกตั้งเป็นผู้แทนท้องถิ่นเข้าฟังการประชุมสภาท้องถิ่น ตรวจสอบการบริหารของท้องถิ่น เพื่อให้เจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองท้องถิ่นได้บริหารงานในหน้าที่ให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ และภายใต้การควบคุมของประชาชนในท้องถิ่นอย่างใกล้ชิด นอกจากนั้นการเปิดเผยโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจการปกครองท้องถิ่นยังช่วยส่งเสริมให้ประชาชนเข้าใจในกลไกการปกครองระบอบประชาธิปไตย เกิดความสำนึกในสิทธิเสรีภาพทางการเมือง ตื่นตัวทางการเมือง และที่สำคัญยังมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยความรับผิดชอบต่อผลประโยชน์ส่วนรวม

การมีส่วนร่วมในการนำแผนไปปฏิบัติ พบว่า ศพค. สนับสนุนการมีส่วนร่วมในการประสานงานกับเครือข่ายต่างๆ ในการทำกิจกรรม รองลงมา ศพค. สนับสนุนการมีส่วนร่วมประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม ศพค. สนับสนุนการมีส่วนร่วมในการอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้ ศพค. สนับสนุนการมีส่วนร่วมในการวางแผนทรัพยากรทางการบริหารที่จำเป็นมาใช้ในการปฏิบัติกิจกรรม เช่นบุคคล วัสดุ และงบประมาณ และ ศพค. สนับสนุนการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของคณะทำงานในด้านที่ตนมีความเชี่ยวชาญ ซึ่งสอดคล้องกับ

การมีส่วนร่วมในการทบทวนประเมินผล พบว่า มี ศพค. สนับสนุนการมีส่วนร่วมในการประเมินผลระหว่างการทำงาน รองลงมา ศพค. สนับสนุนการมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือเพื่อร่วมแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างและหลังการทำงาน ศพค. สนับสนุนการมีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ ศพค. สนับสนุนการมีส่วนร่วมในการควบคุม/ตรวจสอบการทำงาน และ ศพค. สนับสนุนการมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการทุกครั้งที่ดำเนินการเสร็จสิ้นและนำผลการประเมินไปพัฒนาใช้กับการทำงานครั้งต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ อภิรักษ์ ช่างเกวียน (2540: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาป่าชายเลน ตำบลเขาไม้แก้ว อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง ผลการศึกษาพบว่าแรงจูงใจสำคัญที่ผลักดันให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาป่าชายเลนคือการได้รับการสนับสนุนจากองค์กรพัฒนาเอกชน ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาป่าชายเลนคือแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจทางสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่ม สถานภาพทางสังคม การรับรู้ข่าวสาร อายุ เพศ และสถานภาพการสมรส

ผลการวิจัยเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของคนในองค์กร และประชาชนเป็นตัวแปรสำคัญที่เป็นสาเหตุให้ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนเกิดความเข้มแข็ง กล่าวคือการพัฒนาครอบครัวชุมชนจะมีความเข้มแข็งได้นั้นการมีส่วนร่วมของคนในองค์กร และประชาชนนับเป็นสิ่งสำคัญการที่เขาเหล่านั้นเข้าไปถึงบทบาทและหน้าที่ของตนเองและเข้ามามีส่วนร่วมจะส่งผลต่อการดำเนินงานตาม

แผนปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2540) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของคนในองค์กรและการมีส่วนร่วมของประชาชนช่วยให้การปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถแก้ไขปัญหาและสนองตอบความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในทางตรงกันข้ามถ้าคนในองค์กรและประชาชนไม่ให้ความสนใจต่อกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็จะทำให้การจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่ตรงกับปัญหาและความต้องการของชุมชน

4. แนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน เพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัวต่อสตรี ในภาคเหนือตอนบน ของประเทศไทย

ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนที่มีความเข้มแข็ง หมายถึง ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนมีความสามารถในการบริหารจัดการโดยเน้นกระบวนการแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้มีความสามารถในการดำเนินงานตามที่ได้ตั้งไว้ แนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนในประเด็นความเข้มแข็งในการบริหารจัดการตามมาตรฐานของศูนย์พัฒนาครอบครัวในแบบมีส่วนร่วม สามารถระบุประเด็นที่สำคัญได้ดังนี้ ประเด็นแรกคือการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว จะเน้นการจัดกิจกรรมที่ให้ความสำคัญกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมเปรียบเป็นศูนย์กลางและให้ความสำคัญกับกระบวนการที่จะได้มา ซึ่งความคิดเห็นที่แตกต่าง และการจัดกิจกรรมที่ยึดหลักการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อนำไปใช้ในกาพัฒนาชุมชนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ สังคมแห่งความเอื้ออาทร และมีคุณภาพ

ลำดับต่อมาคือการประสานความร่วมมือระหว่างศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนกับหน่วยงานอื่น จะเน้นการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนโดยมีการประสานความร่วมมือหรือได้รับการสนับสนุนทรัพยากรต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในกิจกรรม มีการจัดกิจกรรมที่นำไปสู่การเสริมสร้าง ป้องกัน แก้ไขปัญหาครอบครัว สร้างแรงจูงใจให้คนในชุมชนเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงในพื้นที่ และการจัดกิจกรรมเพื่อนำทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์และสร้างกิจกรรมที่เหมาะสมกับท้องถิ่น และลำดับสุดท้ายคือ การถ่ายทอดความรู้ด้านครอบครัว จะเน้นให้คณะทำงานต้องได้รับการพัฒนาทักษะและความสามารถให้เป็นวิทยากรกระบวนการและ เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้าร่วมโครงการโดยเน้นการสื่อสารภายใน และภายนอกองค์กรแบบสองทาง และทำให้เป็นแบบไม่เป็นทางการ มีวิธีการติดต่อสื่อสารที่มีความเหมาะสม ถูกต้องชัดเจน และมีการติดต่อสื่อสารอย่างต่อเนื่อง ก็จะทำให้ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนมีความเข้มแข็งในระดับสูง สอดคล้องกับ งานวิจัยของ ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2540: 83) ที่สรุปได้ว่าการติดต่อสื่อสารจะทำให้คนในชุมชนทราบถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

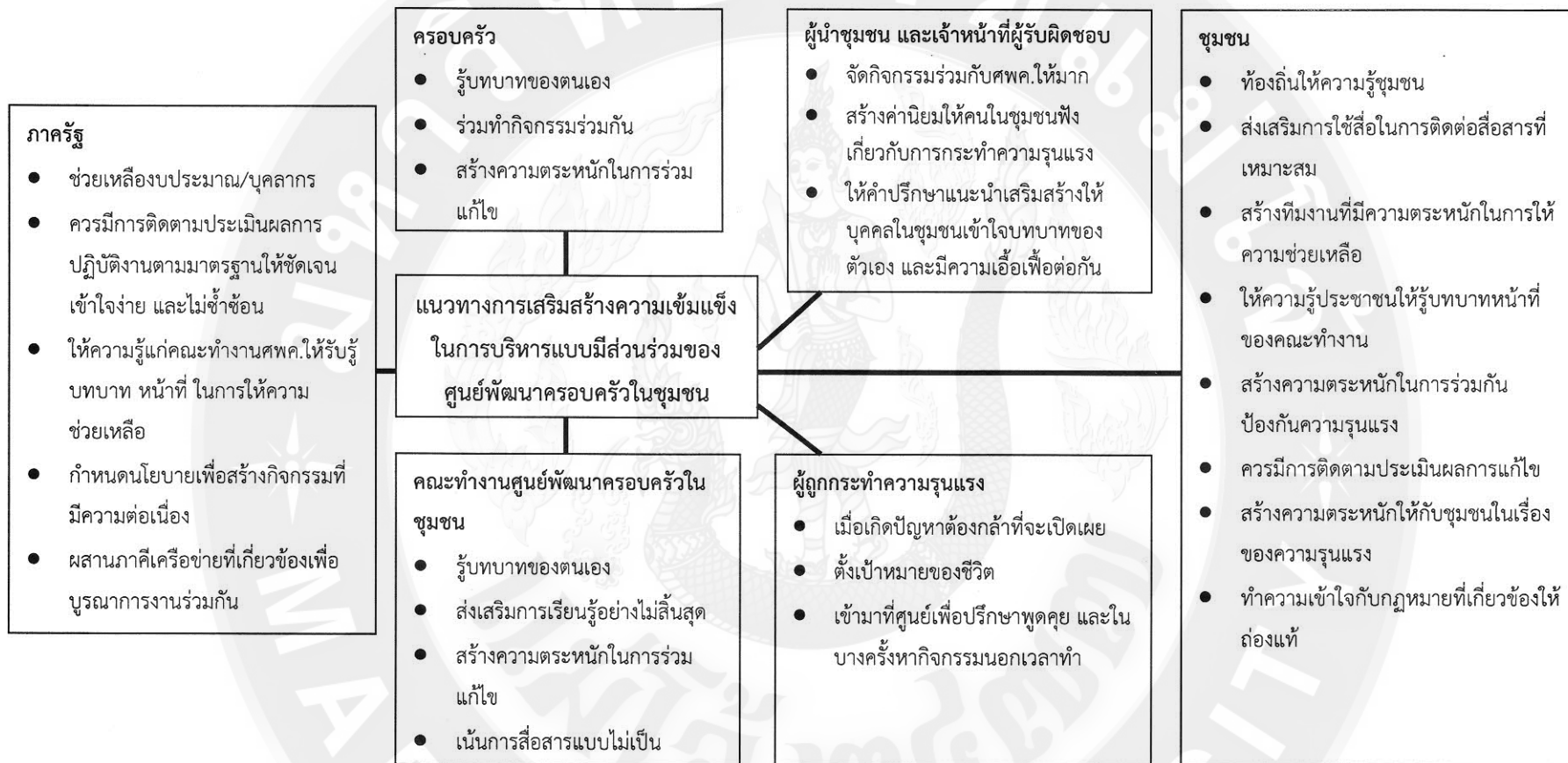
สนับสนุนให้คณะทำงานศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน เกิดความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองเป็นสิ่งที่สำคัญต่อการทำงานร่วมกับคนอื่น คนที่มีความกล้าที่จะแสดงออกและกล้าที่จะไม่กังวลต่อปัจจัยต่างๆ จะทำให้สามารถเป็นตัวแทนของชุมชนในการทำสิ่งต่างๆ เพื่อชุมชนได้ดีกว่าคนที่ไม่กล้า สอดคล้องกับทฤษฎีของ มาสโลว์ (Maslow) ว่าด้วยลำดับขั้นของความต้องการ (Maslow 's Hierarchy of needs) ที่กล่าวว่าทฤษฎีความต้องการขั้นพื้นฐานของมาสโลว์ที่กล่าวว่า ความเชื่อมั่นในตนเองนั้นสามารถปลูกฝังให้เกิดขึ้นได้ เพราะทุกคนในสังคมมีความปรารถนาที่จะได้รับความสำเร็จ มีความต้องการให้คนอื่นยอมรับกับความสำเร็จของตน และถ้าความต้องการนี้ได้รับการตอบสนองอย่างเพียงพอ จะทำให้บุคคลมีความเชื่อมั่นในตนเอง บุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง จะเป็นผู้ที่มีความ สามารถในการแสดงออก และการใช้ภาษาในการสื่อสาร กล้าพูดติดต่อสื่อสารกับคนอื่นโดยไม่ประหม่า เคอะเขิน ทำให้สามารถทำงานร่วมกับกลุ่มได้อย่างดี และเป็นที่ยอมรับของสมาชิกในกลุ่ม สอดคล้องกับแนวคิด ของ คาร์ล กุสตาฟ จุง (Carl Custav Jung) กล่าวว่า "บุคลิกภาพแบบเปิดเผย (Extrovert) จะมีลักษณะเป็นผู้ที่สนใจสิ่งแวดล้อม ชอบเข้าสังคม เปิดเผย มีเพื่อนมาก ไม่ชอบเก็บความทุกข์ และสนใจเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายนอก"

สร้างความตระหนักในความสำคัญของการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นแก่ทั้งบุคคลภายในองค์กรและภายนอกองค์กร โดยทำให้เห็นว่าความตระหนักเป็นกุญแจสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นต่อการบริหารของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน การสร้างความตระหนักให้เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นคนทั้งภายในและภายนอกองค์กรจะทำให้เกิดความรู้สึก เกิดความเข้าใจในงานและจะทำให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวความคิดของ Good (1973: 54) ที่กล่าวว่า การเกิดความตระหนักเป็นผลมาจากกระบวนการทางปัญญา กล่าวคือ เมื่อบุคคลได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้าหรือรับสัมผัสสิ่งเร้าแล้วนั้น จะเกิดความรู้ เมื่อเกิดความรู้ก็จะรับรู้ในสิ่งที่รู้ และขั้นต่อไปก็จะเข้าใจในสิ่งนั้น คือเกิดความคิดรวบยอด และนำไปสู่การเรียนรู้ คือมีความรู้ในสิ่งนั้นและนำไปสู่การเกิดความตระหนัก ซึ่งความตระหนักก็จะนำไปสู่การกระทำ สอดคล้องกับงานวิจัยของ บัณฑิต จุฬาสัย (2552: 80) ที่กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ที่จะส่งผลต่อความตระหนักคือความใส่ใจ และการให้คุณค่าในเรื่องที่จะรับรู้ ซึ่งแปรเปลี่ยนได้หลายระดับ ตั้งแต่ความจำเป็น ความต้องการ ความคาดหวัง ความสนใจ และอารมณ์

ส่งเสริมการรับรู้ถึงบทบาทและหน้าที่ของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน การรับรู้มีบทบาทสำคัญเนื่องจากเป็นพื้นฐานของการสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน อีกทั้ง ยังสามารถสร้างการยอมรับและการเต็มใจที่จะทำงานร่วมกัน โดยเฉพาะในเรื่องของการป้องกันและคุ้มครองการกระทำรุนแรงในครอบครัวต่อสตรี ที่ต้องอาศัยการทำความเข้าใจในเรื่องของบทบาทเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับทฤษฎีว่าด้วยคุณลักษณะของการรับรู้ (Attribution Theory of Perception) ของ สุพานี สฤษฏ์วานิช (2549: 156) ที่เสนอว่าการรับรู้ในองค์กรจะเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์กับกิจกรรมที่สำคัญขององค์กรในหลายๆ

เรื่องการรับรู้จะทำให้คนทั้งในและนอกองค์กรเข้าใจในองค์กรมากขึ้น และเมื่อมีมากขึ้นก็จะทำงานได้ดีมากขึ้น

อีกประเด็นที่ทำการศึกษาคือการบริหารแบบมีส่วนร่วม จากการศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน ควรให้ความสำคัญ กับการมีส่วนร่วมในทุกองค์ประกอบไม่ว่าจะเป็น การมีส่วนร่วมในการนำแผนไปปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย และการมีส่วนร่วมในการทบทวนประเมินผล จากการศึกษาทำให้เราทราบได้ว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการองค์การโดยเฉพาะองค์การที่เป็นองค์กรที่ถูกจัดตั้งมาเพื่อชุมชน การมีส่วนร่วมและการบริหารแบบมีส่วนร่วมจะเป็นกลไกในการชักจูงคนให้เข้ามาทำงานเพื่อประโยชน์ของชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ Swansburg (1996: 85) ที่ได้แบ่งองค์ประกอบสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ 4 ประการ คือความผูกพัน การไว้วางใจ เป้าหมายและวัตถุประสงค์ และความเป็นอิสระที่รับผิดชอบและสามารถดูแลตนเองได้ เป็นกุญแจแห่งการทำงานที่ประสบผลสำเร็จ และสอดคล้องกับรูปแบบการจัดการแบบมุ่งเน้นวัตถุประสงค์ (Management by objective หรือ MBO) ซึ่งได้เน้นการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์การโดยเน้นการมีส่วนร่วมเป็นตัวหลักให้เกิดการทำงานที่ดีได้ในอนาคต จากการสนทนสามารถแสดงแนวทางการเสริมสร้างได้ตามแผนภาพที่ 11

ภาพที่ 11 แนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

การเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้ ได้ทำการแบ่งเป็น 3 หัวข้อตามลำดับ ได้แก่ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะเชิงบริหารจัดการ และข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ครั้งต่อไป โดยสามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรผลักดันนโยบายที่เกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน มีการทำงานด้านครอบครัวให้สอดคล้องกับนโยบายยุทธศาสตร์การพัฒนาสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2557-2566 โดยเฉพาะนโยบายและยุทธศาสตร์หลักด้านการพัฒนาศักยภาพของครอบครัวในองค์กรรวม

1.2 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรผลักดันนโยบายการส่งเสริมในศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนที่มีความพร้อมในการดำเนินงานขึ้นทะเบียนองค์กรสวัสดิการชุมชน ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม ฉบับ 2 พ.ศ. 2550 ที่มีการเปิดโอกาสให้องค์กรภาคประชาชนสามารถร่วมเข้าจัดสวัสดิการสังคมให้แก่คนในชุมชน โดยเฉพาะการสนับสนุนงบประมาณสนับสนุนเพื่อจัดทำโครงการ

1.3 กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ควรส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน โดยเฉพาะความรู้ด้านวิชาการเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่คณะกรรมการศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน ในการให้คำปรึกษาแก่คนในชุมชน

2. ข้อเสนอแนะเชิงบริหารจัดการ

2.1 กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวควรพัฒนาคณะกรรมการศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการทำงานกับครอบครัวรูปแบบต่างๆ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และมั่นใจในการทำงาน โดยการจัดอบรม หรือศึกษาดูงาน ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เทคนิควิธีการ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการทำงานและนำเทคนิควิธีการทำงานมาปรับใช้กับชุมชนของตนเอง

2.2 สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดควรมีการทำความเข้าใจร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบรรจุแผนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนไว้ในแผนยุทธศาสตร์ เพื่อเป็นการสนับสนุนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

2.3 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัวในชุมชนให้มีบทบาทสนับสนุนการทำงานของคณะทำงานศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนเพื่อให้เกิดเครือข่ายในการทำงานของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนอย่างยั่งยืน โดยเน้นกระบวนการเกี่ยวกับ

2.4 คณะทำงานศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน ควรประสานความร่วมมือกับเครือข่ายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่และนอกพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรภาครัฐหรือภาคเอกชน ให้มากขึ้น โดยทำการอบรมหรือศึกษาดูงาน เพื่อให้การดำเนินการของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนมีเครือข่ายในการทำงานที่กว้างขึ้น

3. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการวิจัยเรื่องแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการในประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับภารกิจ หรือหน้าที่ของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนในประเด็นอื่นๆ ที่จะเป็นองค์ความรู้หรือเครื่องมือสำคัญที่จะเป็นกลไกในการนำไปปฏิบัติงานในเชิงพื้นที่ต่อไป

3.2 ควรมีการวิจัยในเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อเป็นการนำแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารแบบมีส่วนร่วม ไปใช้ในระดับพื้นที่ อาจเป็นในลักษณะของโครงการนำร่อง (Pilot Project) หรือเป็นลักษณะของโครงการสำคัญ (Flagship Project) เพื่อให้เกิดผลในเชิงรูปธรรมที่จะนำไปสู่ประสิทธิภาพของการดำเนินงานต่อไป

3.3 ควรมีการวิจัยการศึกษาเพื่อพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน ที่อาจเกิดข้อจำกัดในการปฏิบัติงานรวมทั้งศึกษาถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น

3.4 ควรมีการวิจัยในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยทำการศึกษาสัมภาษณ์เชิงลึกถึงปัญหาของการได้รับความช่วยเหลือจากศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนโดยทำการศึกษาสตรีที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำความรุนแรงในครอบครัว เพื่อให้เกิดผลในการแก้ไขปัญหาเชิงรูปธรรมที่จะนำไปสู่ประสิทธิภาพของการดำเนินงานต่อไปทั้งนี้เพื่อแก้ไขปัญหาในเรื่องของการกระทำความรุนแรงในครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล